

se dalo turšice v toplih dolinah, in na ravnim polju krajnske dežele pridelovati, kjer ajdovo zerno pozno v jeseni dozori. Po štajarskim so začeli dovelj turšice sejati: vsak, ki se je tega obdelovanja poprijel, ga ne opusti več, in je popolnoma prepričan, da mu zernje in slama pri kmetii lepiga dobička donese. „Mehko ajdovo zerne — pravijo štajarci — je pri vsaki slanici v nevarnosti, vsaka majhna sodra in še močan dež jo koj do škode otrése, ajda rada poléže, in sperí, turšici pa nobeno hudo vreme ne škodje, in nikdar ne poleže, če ji še takó pognojimo.“ Štajarski kmetovavci, ki se močno s pridelovanjem turšice pečajo, so premožni; v krajih, kjer je veliko pridelujejo, se kmetije visoko cenijo. Na Marskim je bolj merzlo kot na Krajskim, pa vender Marci več turšice pridelujejo, kakor Krajski.

(Dalje sledí.)

### Pogovor

kmetifhki ga ozheta s svojim naravoflovja suzhenim finam, v mezju Maliferpanu.

O. Kakó možno se blifka, gromí in trefka; she fpet Elija vrage ubija.

Š. Ali mi flite, de svet Elija vrage ftrelja, kader se blifka, gromí in trefka?

O. Ali fhe tega ne vefh? Le fhkoda, de fi v fholo hodil.

Š. Kaj takiga verovati, je velika nevednost in vrasha.

O. Od kod pa pride blifk, grom in trefk?

Š. Blifk, grom in trefk pride od nebefhki-ga ognja, kteriga je veliko v sraku.

O. Kaj pa je nebefhki ogenj?

Š. Nebefhki ogenj je tiftimu ognju enak, ki se na fleklu, pezhatnim vofku, shidi, vofku, fmóli i. t. d. s dergnenjem da obuditi; po slatu, frebru, shelesu, mefengu, kofitarju, zhloveshkim truplu, vódi, semlji, drevju i. t. d. pa se fpet sgubi, kér vef v nje fhine, in kteriga se s foparzo tudi v oblakih dosti nabère.

O. Tole rezh mi morafh pa nekoliko bolj rasloshiti, fizer te nizh ne rasumem.

Šin (nareshe majhne listike papirja, vsame pezhatni vofek, ga dershi proti listikam, pa nobeden se nizh ne gane; potlej ga dergne s fuknéno zapizo, de ga ogreje, ga fpet dershi proti listikam, kteri se sazhejo vsdigovati, te ga dotikovati, pa fpet na tla padati, in pravi:) Ali veste, sakaj sdaj vofek te listike na-fe vlezhe?

O. Kakó bi to vedil, faj mi fhe nihzhe ni kaj takiga pokasal?

Š. To storí nebefhki ogenj, kteri poprej na tanjko sdrushen s vofkam, je bil ko mertev; s dergnenjem pa se je oshivil, in lafnoft dobil, de majhne papirnate listike, kofzhike besgoviga ftershena, flamnate bilike, perjizhe, terfhizhize i. t. d. na fé vlezhe, in kader jim svojiga ognja podeli, jih fpet odrine, padejo na tla, ogenj sgube in se fpet proti vofku vsdignejo.

(Konez sledí.)

### Slátine ali rimske toplice v Gleihenbergu na Štajarskim.

Čast, komur čast gré.

Naše Novice so nam že marsikaj veseliga in dobriga povedale; spodobi se tedaj, de se tudi slava Gleihenberških toplic med Slovenci razglasi. Tam v nar lepši dolini med Marburgam in Gradcam proti Vogerski deželi, kjer se gorenske

smereke z dolenskimi bukvimi in vinskimi tertami snidejo, kjer levo oko štajarske, krajnske in koroške planine zagléda, desno pa se v Vogerske ravnine zgubi, izvirajo trije studenci, kjer so že Rimljani 200 let po Kristusu svoje zdravje in veselje iskali, in kamor zdaj, kakor na kisle vode per Rogatcu (Rohitsch), od bližnih in daljnih krajev veliko ljudi perhruje, bolnih in zdravih. Vsak tu slátine veselo vživa, in ako ga poletna vročina slabí, ga kopva in bukovi hlad krepčá. — Kar je Rimljanam dopadlo, tudi nam ni odpadlo!

Že skoraj pozabljen je bil kraj, močirn in neobhodljiv; le bolni ubogi bližne soseske so vedili za-nj. Gosp. Dr. Verle iz Gradca so spoznali studencovo moč, in naš mili, za vse koristne naprave vneti deželni poglavar, od vsih visoko častiti knez Matija Konstantin od Wickenburg so na spoznanje gospoda dohtarja lepi kraj ogledali in izrekli veliko pomenljivo besedo: „Tu naj zopet najde bolni svoje zdravje, in tudi veselje zdravih naj ga oživlja; meni in mojim pa naj bo kraj počitka.“

Komej je 10 let pretéklo in že je po skerbi milostljiviga Gospoda in z pomočjo drugih ljudoljubov 15 lepih hiš postavljenih, v kterih po leti navadno okoli 200 gostov prebiva; tudi bolehnica (špital) za 24 ubogih je bila sozidana, ktero sestre iz reda miloserčnosti (Barmherzige Schwestern) oskerbljujejo.

Toplice so takó napravljene, de se lahko tó ple ali hladne naredíjo iz ene vrečine. Kér pa za toliko ljudi iz eniga vrečca zadosti vode ni moglo privirati, so pretéklo zimo drugi vrelec odperli, in per ti priložnosti na stari rimski vodnjak zadéli, v kterim so okoli 60 dnarov rimskih cesarjev od 14. do 284. leta po Kristusu, in 12 še dobro ohranjenih lešnikov našli. Obedvoje je bilo ajdovska daritev iz tega namena, de bi jim boginja rek in studencov mila in dobrotna ostala. Lešniki, kakor nam Plini, stár latinski pisar, pové, pa tudi poménijo zdravilno moč tih vrelcov, zakaj oni debelíjo človeka; pečeni zdravijo nahod in kašelj; zdrobljeni ali zmleti z sterdjo zmešani odganjajo naduho, in to je, v čem ti trije vrelci po večim pomagajo.

Pervi vrelec, Janezov studenc imenovan, Njih Visokosti Nadvojvodu Janezu posvečen, ima nekoliko nižje moč od kisle vode per Rogatcu; ozdravlja bolezní na drobu, kakor čevje bezgavke (Gekrösdrüsen-Verhärtungen), zažlezenje (Verschleimung), oslabljen želodec, kervavice (Goldader oder Hämorrhoiden) i. t. d.

Drugi, Konstantinov po deželni mu poglavarju imenovan, ima moč Selterske vode (Selterswasser); zdravi posebno bolezní na persih, kašelj, pivko, naduho, brahorje, želve (Skrofeln) začeto plučno jetiko i. t. d.

Tretji vrelec, imenovan Klavznerjova jeklenšica (Klausner-Stahlwasser), ktera se v celi Evropi samo tu najde; zdravi bledico, tudi drugač oslabljene ljudi obojniga spóla \*)

Zraven teh treh zdravilnih vrelcov se še čerterta zdravilna moč tukaj najde. Visokočastljivi vstanovnik teh toplic, knez Wickenburg, so namreč velik in lični hlev — Švajcarija imenovan — dali zidati, v kterim več krav redíjo, de se bolni

\*) Zgoraj imenovane vode se dobijo v steklenicah, kakor Rogaska kislá voda po 6, 7 in 8 kr. na prodaj v Ljubljani per gosp. Kuku in gosp. Hudoverniku, v Celji pa per gosp. Liningerju.



Iehko sirotnic (Molken) k svojimu zdravju poslu-  
žijo; krog in krog hleva so pa stanice za bolne  
goste takó napravili, de kravji slap, ki ima za  
ozdravljenje slabih pers posebno moč, v nje puhti.

Tudi prav lepo cerkev so visokočastitljivi  
vladar tu napravili, in zraven cerkve samostan za  
duhovne frančiškanarskiga reda sozidali, ki službo  
božjo opravljajo.

29. Rožnicveta je bil prav vesel dan; bila je  
namreč cerkev od Vesprimskiga škofa, bližniga  
žlahtnika visokočastitljiviga poglavarja vpričo kne-  
za-škofa Sekavske škofije in veliko družih ime-  
nitnih duhovskih in deželskih gospodov v čast sv.  
Matija in sv. Eme, patronov žlahtnih vstanov-  
nikov, z velikim obhajanjem posvečena. Pod cerk-  
vijo so pa gospod vitez sebi in svoji rodovini  
zidano pokopališe napravili, ktero je bilo drugi  
dan posvečeno in kamor so ostanjke Njih žlahtnih  
staršev prenèsi in h počitku položili. Med milim  
petjem so bile serca vsih pričujočih močno ganjene,  
in per spominu: komú iz družine visočastitljivih  
vstanovnikov bodo pa zdaj nar pred te mertvaške  
pesme veljale — je le ena prošnja vsih zbranih  
tále bila, de bi preljubljeni knez v sredi  
svoje drage rodovine še veliko veliko ve-  
selih let preživel — k sreči in veselju ce-  
le štajarske dežele!

N.

### Prilike ali primere.

(Konec.)

Sedaj je viditi, kakor de bi se cel kraj na  
enkrat spremenil. — Pošasti so odšle; in kraljica  
zboru se bliža. — Glave vsih pričujočih se vzdig-  
nejo izmed ramen, persi se jim širijo, oči debele,  
in vsih serca bijejo — od veselja. — Sedaj pride  
kraljica bliz' zboru. Nje oblačilo je bilo iz tanjčice  
in škerlata; na roki je imela en sam zlat perstan z  
neznano velikim rubinom; na nje glavi pak se je  
vtrinjala podvojena krona iz dveh verstá dragih  
karnov, od katerih so bili zgornji rubini (rudeči), in  
spodnji smaragdi (zeleni.) — Kakor kralj, kader  
iz svojiga kraljeviga sédeža vstane, in doli stopi,  
de bi se z svojim podložnim prijazno pogovarjal:  
takó je bil prihod kraljice. — Cel zbor se vzdigne,  
in kraljici do tal prikloni. Prijazno se ona vsim  
nagne, in — k govorniku pristopi.

De bi ga z svojim kraljevim rekam (Motto),  
in duham svojiga vladanja tolikanj pomlivši  
poznala, sname svoj perstan iz roke, in mu da  
brati napis, kateri je bil v zlató okrog perstana  
vtisnjen; bil pak je naslednji: Vsak, kateri podobno  
mojiga očeta nosi, je moj brat in sestra.  
Govornik ga bere, in po tem perstan z globokim  
priklonom kraljici zopet nazaj podá. — Sedaj mu  
ona z neznano ljubeznivostjo pokaže na svojo desno  
stran, kjer so nje blagrice stale, in ktere je  
govornik po njih lastnih znamenjih že vse poznal.  
Med tem so bile nar perve: Vera, Upanje, Po-  
božnost; po tem: Mirnost, Zvestoba, Či-  
stost, Treznost, Zmernost, Delavnost,  
Hvaležnost, Krotkost, Poterpežljivost i. t.  
d. Na to mu pokaže po enakim tudi na svojo levo  
stran, kjer je bila neizbrojena truma rajskih pre-  
bivavcov iz vsih stanov in narodov, in kateri  
vsi so imeli znamenje kraljice na svojih persih,  
in palmove mladike v rokah. — Sedaj se go-  
vornik vnovič kraljici globoko prikloni in s trepe-  
čim sercam reče:

„Sprejmi, o kraljica! čast in hvalo iz našiga

ginjeniga serca, de se povrediniš z svojim zaželjenim  
dohodom naše zbiralo počastiti. Brez tvoje pričnosti  
bi bil naš zbor — brez slave, in naša družba — brez  
sladkosti. Zakaj, kjer tebe manjka, tam je praz-  
nost, needinost in pustôta; kjer ti kraljuješ,  
tam je mir in slava in veselje. Le v tvojim kra-  
ljevim sercu tista edino prava in resnična dobrota pre-  
biva, ktera je vir vse čednosti, in studenc vse  
blagosti. Brez tebe so vse čednosti — le vi-  
dezne in prazne; brez tebe vse serca — brez  
blagosti in veselja. Komur tvojiga kraljeviga  
duha in čutila manjka, temu manjka vse prave in  
resnične dobrote serca, po kateri sami še le vse  
čednosti svojo ceno, in vse veselja svojo vred-  
nost zadobé. Kakor ljube in častitljive so mi tvoje  
blagrice; vunder spoznati moram, de le od tebe  
in po tebi svojo vrednost in blagovitost zadobivajo.  
Brez tebe bi bila resnica nečimerna, modrost  
merzla, nedolžnost brez kinča, ponižnost in  
vse druge čednosti brez prave vrednosti in do-  
brote. Zakaj h čimu bi nam koristila resnica, ko bi  
nam k tebi in do tebe poti ne kazala? h čimu mo-  
drost, ko bi napihnjena in samopridna le sebe  
poštovala in iskala? kakošno lepoto bi imela ne-  
dolžnost, če bi ji ediniga praviga kinča, to je:  
tvoje ljubeznivosti, zmanjkovalo? kakošno vred-  
nost bi imela ponižnost in vse druge čedno-  
sti, če bi ne bile od tvojiga kraljeviga čutila na-  
vdihnjene in gnane? Le ti daš ceno resnici; le  
ti dobrotljivo storiš modrost; le ti nedolžno-  
sti pravi kinč dodeliš; le ti ponižnost in vse  
druge čednosti k resnični nehinavski dobroti  
povzdigneš.“

„Paravno takó, kakor si ti porodnica vsih  
čednost, takó si tudi le ti vse blagosti in  
prave sreče darnica. Kakoršno srečnost bi  
imele same tvoje blagrice, ko bi jih ti ne ljubila,  
ali ko bi one ljubezni med seboj ne imele? — Le  
ti spletaš vence zaslúženju, in le tiste poslavljena  
in obdarila razveselé, ktere so od tvoje roke po-  
deljene. Brez tebe zastonj čaka delavec — na praz-  
nik, in zastonj vojšak — na zvezdo na persih;  
brez tebe nemara popotnik — za svojo domo-  
vino, tudi ne angelj — za svojo merzlo svit-  
lobo. — Oh le ti vse naše želje in hrepeneve  
spolniš; le ti, in ti sama našimu obojnemu namenu  
kreposti in blagovitosti nar popolniši zado-  
stiš! — Pošli torej, o kraljica! tudi v moje persi  
en žark tvoje ljubezni, de bom zamogel tvojo vred-  
nost in osrečljivost, ktere noben jezik ni v  
stani popisati, saj v mračnih podobah svojim po-  
slušavcam naznanovati!“

Tukej je govornik nemalo prejenjal, in po tem  
zopet začel: „Če tebe kakor virnico vseh čed-  
nost ali zapopadik vse kreposti preišlju-  
jem, te bom primeril zlati vagi, in roki k do-  
brotnosti odperti; zakaj ti na vago devlješ  
pravico, ter studiš golufijo in hudobne zvijače, kakor  
nar nagnusniši pregrehe, in tvoja kraljeva roka je  
vsim k pomoči in blaženstvu odperta. — Primeril  
te bom dalje visokimu tempeljnu mirú, v kte-  
riga se le tisti zbirajo, kateri mir ljubijo; zakaj le  
mirni zamorejo tebi služiti: kjer ni mirú, tam je  
kreg in sovraštvo, in tam se tvoj sled ne najde. —  
Primeril te bom dobrimu sadu, po katerim se  
dobro drevó od slabiga spozna; zakaj kakor dobro  
drevó nemore biti dobro brez dobriga sada, takó  
tudi clovek nemore biti dober brez tvojiga kra-  
ljeviga, od pameti vladaniga čutila. — Primeril te  
bom — z balzamam posvečenimu oltarju,